

УДК 342.7:348

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.93.5.7>

КОНФІДЕНЦІЙНІСТЬ РЕЛІГІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА А МЕЖІ ЇЇ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ У СУЧАСНИХ ПРАВОВИХ СИСТЕМАХ

Гольдберг Н.О.,
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права і процесу
факультету права та міжнародних відносин
ДУ «Київський авіаційний інститут»
ORCID: 0000-0003-1624-1944*

Канфуї І.В.,
*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального права та процесу
Київського університету права
Національної академії наук України
ORCID: 0009-0003-2083-9647*

Гольдберг Н.О., Канфуї І.В. Конфіденційність релігійної інформації та межі її правової охорони у сучасних правових системах.

Стаття присвячена дослідженню інституту таємниці сповіді як особливої форми конфіденційної інформації, що перебуває у безпосередньому зв'язку з реалізацією конституційно гарантованого права на свободу совісті та віросповідання. У статті проаналізовано правову природу таємниці сповіді, її місце в системі інформаційних правовідносин та механізмах кримінального судочинства, а також сучасні доктринальні підходи до визначення меж її абсолютності. Окрему увагу приділено зростанню суспільного запиту на перегляд традиційних моделей охорони релігійної конфіденційності в контексті посилення державних заходів щодо протидії тяжким і особливо тяжким злочинам, зокрема злочинам проти дітей, терористичним проявам та воєнним злочинам, що актуалізує проблему пошуку балансу між приватними інтересами віруючих осіб і публічними інтересами у сфері забезпечення громадської безпеки та правопорядку. Метою роботи є здійснення порівняльно-правового аналізу національного та зарубіжного регулювання таємниці сповіді, виявлення основних моделей її нормативного закріплення, меж процесуального імунітету священнослужителів і напрямів трансформації релігійної конфіденційності.

Розглянуто правову природу таємниці сповіді у вітчизняному кримінальному судочинстві крізь призму інформаційного, нормативного та релігійно-функціонального вимірів, а також проаналізовано відповідні підходи у Федеративній Республіці Німеччина, Сполучених Штатах Америки, Ірландії, Грузії, Республіці Молдова та окремих штатах Австралії. Встановлено, що для більшості правових систем характерним є закріплення свідоцького імунітету духовенства та заборона примусового розкриття відомостей, отриманих під час пастирської діяльності. Водночас у низці держав простежується тенденція до обмеження сповідної таємниці у справах щодо злочинів проти дітей та запровадження режиму обов'язкового повідомлення.

Зроблено висновок, що сучасне правове регулювання таємниці сповіді формується на перетині приватних релігійних прав і публічних інтересів у сфері безпеки, а ступінь її захищеності істотно різниться залежно від національної правової системи. Обґрунтовано необхідність удосконалення національного законодавства шляхом чіткішого визначення співвідношення процесуального імунітету священнослужителів з обов'язком запобігання особливо тяжким злочинам в умовах підвищених безпекових викликів.

Ключові слова: священнослужитель, таємниця сповіді, свобода віросповідання, релігійні права, міжнародні стандарти, дитина, права дитини, правове регулювання, кримінальне правопорушення, конфіденційна інформація, релігійний обряд, релігійна організація.

Holdberh N.O., Kanfui I.V. Confidentiality of religious information and the limits of its legal protection in modern legal systems.

The article is devoted to a comprehensive study of the institution of the secrecy of confession as a special form of confidential information directly related to the implementation of the constitutionally guaranteed right to freedom of conscience and religion. The paper analyzes the legal nature of the secrecy of confession, its place in the system of information legal relations and criminal justice mechanisms, as well as contemporary doctrinal approaches to defining the limits of its absoluteness. Particular attention is paid to the growing public demand for a review of traditional models of religious confidentiality in the context of strengthening state measures to combat serious and particularly serious crimes, in particular crimes against children, terrorist acts, and war crimes, which raises the issue of finding a balance between the private interests of believers and the public interest in ensuring public safety and law and order. The aim of the work is to conduct a comparative legal analysis of national and foreign regulation of the secrecy of confession, to identify the main models of its normative consolidation, the limits of procedural immunity of clergy, and the directions of transformation of religious confidentiality.

The legal nature of the secrecy of confession in domestic criminal proceedings is considered through the prism of informational, normative, and religious-functional dimensions, and the relevant approaches in the Federal Republic of Germany, the United States of America, Ireland, Georgia, the Republic of Moldova, and certain states of Australia. It has been established that most legal systems are characterized by the establishment of witness immunity for clergy and a prohibition on the compulsory disclosure of information obtained during pastoral activities. At the same time, a number of states are showing a tendency to restrict the confidentiality of confession in cases involving crimes against children and to introduce a mandatory reporting regime.

It is concluded that the current legal regulation of the secrecy of confession is formed at the intersection of private religious rights and public interests in the field of security, and the degree of its protection varies significantly depending on the national legal system. The need to improve national legislation by more clearly defining the relationship between the procedural immunity of clergy and the duty to prevent particularly serious crimes in conditions of heightened security challenges is justified.

Key words: clergyman, confidentiality of confession, freedom of religion, religious rights, international standards, child, children's rights, legal regulation, criminal offense, confidential information, religious rite, religious organization.

Постановка проблеми. У сучасних правових системах таємниця сповіді визнається особливою формою конфіденційної інформації, яка безпосередньо пов'язана з реалізацією конституційного права на свободу совісті та віросповідання. Водночас, у теперішній час спостерігається активізація суспільних дискусій щодо меж релігійної конфіденційності в умовах зростання загроз громадській безпеці, боротьби із тяжкими злочинами, зокрема, з насильством проти дітей, терористичними актами та воєнними злочинами, що зумовлює необхідність перегляду традиційних підходів до абсолютності таємниці сповіді у кримінальному судочинстві. У різних державах спостерігається тенденція до пошуку балансу між охороною приватності релігійних комунікацій та публічним інтересом у запобіганні кримінальним правопорушенням, що призводить до формування відмінних нормативних моделей правового регулювання та процесуальних механізмів захисту такої інформації.

Мета дослідження полягає у здійсненні порівняльно-правового аналізу інституту таємниці сповіді у національному кримінальному судочинстві та зарубіжних держав з метою виявлення основних моделей її нормативного закріплення, меж процесуального імунітету священнослужителів і тенденцій обмеження релігійної конфіденційності в умовах протидії тяжким злочинам.

Стан опрацювання проблематики. Окремі питання, пов'язані з допитом священнослужителів у статусі свідків та наданням їм процесуального імунітету, були предметом наукового аналізу у працях: Г.М. Волкової, Н.Ю. Волосової, В.В. Короля, Г. Корольова, К.Б. Марисюка, Т.Н. Москалькової, С.О. Новікова, М.В. Палія, І.В. Смолькової та інших науковців. Проте ця проблематика не набула належного розвитку у вітчизняній юридичній доктрині, а питання співвідношення національного правового регулювання із зарубіжними моделями захисту таємниці сповіді залишилися або фрагментарно висвітленими, або взагалі поза фокусом наукової уваги.

Виклад основного матеріалу. У п. 5 ч. 2 ст. 65 КПК України не можуть бути допитані як свідки священнослужителі про відомості, одержані ними на сповіді віруючих [1]. Відповідне об-

меження закріплюється у положеннях національного законодавства, спрямованих на встановлення спеціального режиму правової охорони інформації, яка може бути отримана при проведенні релігійних обрядів. Ці норми (Закон України «Про свободу совісті і релігійні організації», Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання діяльності священнослужителів (капеланів) в органах та установах, що належать до сфери управління Державної пенітенціарної служби України» та ін.) гарантують неможливість вимагання від духовних осіб відомостей, повідомлених їм віруючими у межах здійснення духовного наставництва. Цими законодавчими актами закріплений принцип абсолютної недоторканності такої інформації та її захисту державою, що виражається у забороні її оприлюднення, фіксації за допомогою технічних засобів або будь-якого іншого відтворення. Крім того, встановлюється виключення відповідних відомостей зі стадії досудового розслідування та кримінального провадження, а також недопустимість їх використання як доказової бази.

Таємницю сповіді в межах сучасного національного правопорядку доцільно розглядати як комплексний правовий феномен, що проявляється у трьох взаємопов'язаних площинах, а саме: інформаційній, нормативно-регулятивній та релігійно-функціональній. У своєму інформаційному вимірі вона охоплює сукупність відомостей про особисте життя, внутрішні переконання та духовні переживання особи, які передаються священнослужителю у процесі здійснення релігійних обрядів або приватного пастирського спілкування та, з огляду на їхній характер, належать до категорії конфіденційної інформації, що потребує підвищеного рівня правової охорони.

Таємниця сповіді виступає як спеціальний, нормативно закріплений режим захисту такої інформації, який формується через положення конституційного, кримінального та процесуального законодавства, а також законів, що регулюють реалізацію свободи совісті та діяльність релігійних організацій. У цьому аспекті держава, визнаючи автономію релігійних об'єднань та значення духовного наставництва для реалізації основоположних прав людини, встановлює процесуальні гарантії нерозголошення відомостей, які були отримані під час сповіді, та наділяє священнослужителів відповідним свідочьким імунітетом.

У релігійно-функціональному вимірі таємниця сповіді набула актуальності як специфічна форма конфіденційності, зумовлена сакраментальною природою відповідних відносин між віруючим і духовною особою та внутрішніми нормативними приписами релігійних організацій, що покладають на священнослужителя обов'язок абсолютного збереження довіреної інформації. У національному законодавстві цей вимір опосередковано визнається через легітимацію внутрішніх правил релігійних об'єднань і через утвердження принципу невтручання держави у сферу здійснення релігійних обрядів, за винятком випадків, прямо передбачених законом.

Розгляд таємниці сповіді в контексті її інформаційного, нормативного та релігійно-етичного вимірів дозволяє розмежувати специфіку цього інституту як особливої форми конфіденційності, захищеної законом. Враховуючи зазначене, важливим є дослідження того, як подібна правова конструкція реалізується в інших національних правових системах, а саме: Федеративній Республіці Німеччина, Сполучених Штатах Америки, Молдові, Грузії, а також окремих штатах Австралії.

Аналіз німецької практики надає можливість з'ясувати, яким чином конституційні гарантії свободи совісті поєднуються з потребами суспільної безпеки, якими механізмами забезпечується непорушність таємниці сповіді та відповідальність священнослужителів за її дотримання. Такий порівняльний підхід дозволяє окреслити універсальні принципи правового захисту релігійної конфіденційності та конкретні національні моделі регулювання, що можуть стати підґрунтям для удосконалення національного законодавства України у сфері охорони таємниці сповіді.

У Конституції Федеративної Республіки Німеччина (далі – ФРН) у п.1 і 2 ст. 4 закріплено, що свобода віросповідання, свобода віросповідання, совісті та свобода релігійних і світоглядних переконань є недоторканими, безперешкодне сповідання релігії гарантується державою [2].

У ФРН священники (як і інші представники духовенства) мають право не розголошувати інформацію, отриману в рамках сповіді, і можуть відмовитися від дачі свідчень у суді про такі відомості на підставі норм німецького процесуального та кримінального права. Це впливає з параграфу 203 Кримінального кодексу Німеччини (захист професійної таємниці) та відповідних положень Кодексу кримінального та цивільного процесу, які дозволяють представникам духовенства відмовитися від свідчень про те, що їм довірено.

У німецькому кримінальному праві передбачено кримінальну відповідальність за неповідомлення про плановані або вчинені злочини (ст. 138 КК ФРН) [3]. Разом із тим, відповідно до п. 2

ст. 139 КК ФРН, священнослужитель не зобов'язаний повідомляти про те, що йому було довірено в якості духівника. Згідно зі ст. 53 КПК ФРН, священнослужителі мають право відмовитися від надання свідчень з професійних причин, що поширюється на відомості, довірені їм у ролі духовних наставників. Це право поширюється на професійних помічників священнослужителів та осіб, які проходять професійну підготовку у відповідних духовних навчальних закладах (ст. 53а КПК ФРН) [4]. У цивільному процесі питання конфіденційності свідчень регулюється п. 4 ст. 383 ЦПК ФРН, яка надає священнослужителям можливість відмовитися від дачі свідчень щодо інформації, отриманої в ході пастирської діяльності [5].

У Сполучених Штатах Америки (далі – США) немає єдиного загальнонаціонального підходу до таємниці сповіді, а правила різняться залежно від штату. Так, згідно з положенням підпункту «b» § 505 ст. 5 Правил доказування штату Алабама [6], приватне спілкування особи зі священником, який діяв у межах свого пастирського служіння, охоплюється спеціальним режимом правової охорони. У таких випадках як учасник розмови, так і священнослужитель наділяються процесуальним правом утриматися від надання свідчень та відмовитися від розкриття відомостей, отриманих у ході цього конфіденційного обміну інформацією.

Відповідно до підпункту «b» § 506 ст. 5 Правил доказування штату Аляска [7], особа наділяється правом відмовитися від розкриття відомостей конфіденційного характеру, які були передані представникові духовенства у зв'язку з виконанням ним функцій духовного наставника та зумовлені його професійним статусом, а також правом перешкоджати оприлюдненню такої інформації будь-якими третіми особами.

У США нині діє система нормативно-правових актів, спрямованих на обмеження або регламентацію забезпечення конфіденційності спілкування між представниками духовенства та особами, які звертаються до них за духовною порадою. Умовно такі акти можна поділити на дві основні групи. До першої належать законодавчі положення, ухвалені в усіх штатах, що спрямовані на обов'язкове повідомлення про випадки жорстокого поводження з дітьми та передбачають винятки з права священнослужителів зберігати таємницю сповіді, зокрема у відносинах із органами публічної влади. Другу групу становлять нормативні приписи, які закріплюють положення, співвідносні з передбачуваним обов'язком духовних осіб піклуватися про безпеку тих, хто до них звертається, а також забезпечувати захист прав і законних інтересів третіх осіб, котрі можуть зазнати шкоди внаслідок дій таких осіб.

Закони семи штатів (наприклад, Алабама, Арканзас, Каліфорнія, Луїзіана, Меріленд, Монтана, Невада тощо) зараз зобов'язують духовенство повідомляти про сексуальне насильство над дітьми, навіть якщо про це стало відомо лише під час релігійної сповіді. Ще 24 штати також включають духовенство до переліку осіб, зобов'язаних повідомляти про такі випадки, але надають священникам право на збереження таємниці сповіді, захищаючи сповіді від повідомлення. Інші 19 штатів та округ Колумбія не включають духовенство до переліку осіб, зобов'язаних повідомляти про такі випадки [8].

Протягом кількох місяців законопроект штату Вашингтон викликав значні суспільні та правові дебати, зосереджені на двох ключових питаннях: захисті дітей від насильства та гарантуванні свободи віросповідання. Підписаний губернатором у травні 2025 року, законопроект SB 5375, що вступив в дію 26 липня цього ж року, встановлює статус духовенства як «обов'язкових повідомників», зобов'язуючи їх інформувати відповідні органи про випадки сексуального насильства над дітьми, фізичного насильства та випадки нехтування, навіть у тих випадках, коли ця інформація стала відома під час конфіденційного священного обряду [9].

Хоча в більшості штатів є закони, які зобов'язують членів духовенства повідомляти про сексуальне насильство, більшість з них зберігають привілей сповідника-священника. Деякі штати цього не роблять, наприклад, Теннесі відмовляє в привілеї у випадках сексуального насильства над дітьми [10].

В Ірландії обов'язкове повідомлення про насильство над дітьми було впроваджено в 2012 році у вигляді Закону про кримінальне правосуддя (приховування інформації про злочини проти дітей та вразливих осіб) [11]. Згідно з цим законом, священнослужителі визнаються «уповноваженими особами», які зобов'язані повідомляти про випадки насильства над дітьми. Закон не робить винятків для сповідної таємниці, і під час розгляду законопроекту в Ойреактасі (парламенті Ірландії) тодішній міністр юстиції чітко наголосив, що обов'язкове повідомлення застосовуватиметься «незалежно від будь-яких внутрішніх правил будь-якої релігійної групи». Водночас у 2018 році

Національна рада з питань захисту дітей Ірландської католицької церкви надала священнослужителям рекомендацію не передавати компетентним органам інформацію про насильство над дітьми, отриману під час сповіді, що фактично закликала до порушення чинного законодавства.

В Грузії, відповідно до Закону «Про свободу слова та вираження поглядів» [12], таємниця сповіді віднесена до категорії професійної таємниці. Таємниця сповіді також є підставою для свідоцького імунітету в кримінальному процесі (ст. 50 Кримінально-процесуального кодексу Грузії) [13]. На відміну від національного законодавства, підставою для свідоцького імунітету в Грузії є володіння інформацією, довіреною священнослужителю будь-яким способом, а не лише під час формального обряду сповіді (п. «в» ч. 1 ст. 50 Кримінально-процесуального кодексу Грузії). З огляду на це, таке регулювання можна вважати обґрунтованим. Відповідно до ГПК Грузії, у якості свідків не можуть бути допитані духовні особи щодо обставин, довірених їм під час сповіді, що забезпечує захист конфіденційної інформації та релігійних прав громадян.

У Республіці Молдова обов'язок зберігати таємницю сповіді покладено на служителів релігійного культу [14]. Молдовське цивільне та кримінальне процесуальне законодавство пов'язує свідчий імунітет священнослужителів (служителів культу) із інформацією, яка стала їм відома в процесі виконання службових обов'язків (ст. 90 Кримінально-процесуального кодексу РМ [15], ст. 133 Цивільного процесуального кодексу РМ [16]). Такий підхід забезпечує правовий захист конфіденційної інформації, отриманої священнослужителями у межах їхніх професійних функцій, та гарантує дотримання релігійних свобод.

Аналіз практики західних країн демонструє, що баланс між правом віросповідання та обов'язком захисту суспільних інтересів дедалі частіше схиляється на користь останнього. В Австралії на тлі визнання таємниці сповіді непорушною в штатах Квінсленд, Вікторія, Тасманія, Південна Австралія та Австралійська столична територія священнослужитель зобов'язаний повідомляти владі про факти сексуального насильства над дітьми, про які йому стало відомо на сповіді [17].

Висновки. Проведене дослідження національного та зарубіжного правового регулювання таємниці сповіді свідчить про те, що цей інститут у сучасних правових системах формується на перетині конституційних гарантій свободи совісті, процесуальних механізмів захисту конфіденційної інформації та суспільного інтересу у запобіганні тяжким злочинам.

Спільною рисою більшості проаналізованих національних правових систем (Україна, ФРН, Молдова, Грузія, низка штатів США) є закріплення свідоцького імунітету священнослужителів щодо відомостей, отриманих у зв'язку із здійсненням пастирської діяльності, а також кримінально-правова або процесуальна заборона примусового розкриття такої інформації. У цих державах таємниця сповіді розглядається як особливий різновид конфіденційної інформації, який підлягає підвищеному рівню захисту та виведенню за межі доказового процесу. Характерним є також нормативне поєднання процесуального імунітету з кримінально-правовою відповідальністю за незаконне розголошення професійної таємниці (у законодавстві ФРН).

Водночас суттєві відмінності спостерігаються у ступені абсолютності сповідної таємниці. Якщо у німецькому та молдовському праві законодавець прямо передбачає звільнення духовенства від обов'язку повідомляти про злочини, коли інформація отримана під час сповіді, то в США, Ірландії та окремих штатах Австралії спостерігається протилежна тенденція, а саме обмеження конфіденційності у випадках злочинів проти дітей, запровадження режиму обов'язкового повідомлення та нормативне підпорядкування релігійної таємниці міркуванням публічної безпеки. Це свідчить про зміщення акценту з абсолютного характеру свободи віросповідання до пріоритету захисту дітей, що супроводжується загостренням конфлікту між державним примусом і внутрішніми нормами релігійних спільнот. Окремий інтерес становить законодавство Грузії та Молдови, в якому сфера захисту поширюється не лише на інформацію, отриману під час сповіді, а й на будь-які відомості, довірені священнослужителю. Такий підхід видається більш системним, оскільки враховує реальні форми духовного спілкування та запобігає звуженому тлумаченню обсягу свідоцького імунітету.

Порівняльний аналіз свідчить про те, що національне законодавство нині тяжіє до концепції максимальної охорони таємниці сповіді, закріплюючи абсолютну заборону допиту священнослужителів щодо таких відомостей та виключаючи їх із процесу доказування. Водночас у національному законодавстві відсутня детальна регламентація співвідношення цього імунітету з обов'язком запобігання особливо тяжким злочинам, що в умовах воєнного стану та підвищених безпекових ризиків набуває особливої актуальності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кримінальний процесуальний кодекс від 03.04.012. № 4651-VI: *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 01.02.2026).
2. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/gg/BJNR000010949.html> (дата звернення: 01.02.2026).
3. Strafgesetzbuch (StGB). URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/BJNR001270871.html> (дата звернення: 01.02.2026).
4. Strafprozeßordnung. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/stpo> (дата звернення: 01.02.2026).
5. Zivilprozessordnung. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/zpo> (дата звернення: 01.02.2026).
6. Alabama Rules of Evidence. URL: <https://civilprocedure.uslegal.com/rules-of-evidence/state-rules-of-evidence/alabama-rules-of-evidence/> (дата звернення: 01.02.2026).
7. Alaska Statutes. URL: <https://law.justia.com/codes/alaska/title-44/chapter-62/article-7/section-44-62-460> (дата звернення: 01.02.2026).
8. Should a member of the clergy report sex abuse of the penitent? A look inside the priest-penitent privilege. URL: https://www.washingtonpost.com/ripple/2025/10/29/washington-state-settles-controversy-over-child-abuse-law-that-tested-the-limits-of-priest-penitent-privilege/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 01.02.2026).
9. Washington state settles controversy over child abuse law. URL: https://www.washingtonpost.com/ripple/2025/10/29/washington-state-settles-controversy-over-child-abuse-law-that-tested-the-limits-of-priest-penitent-privilege/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 01.02.2026).
10. Priest-Penitent Privilege. URL: https://firstamendment.mtsu.edu/article/priest-penitent-privilege/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 01.02.2026).
11. The seal of the confessional and child abuse: a religious privilege too far. URL: https://www.secularism.org.uk/opinion/2018/06/the-seal-of-the-confessional-and-child-abuse-a-religious-privilege-too-far?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 01.02.2026).
12. Закон Республіки Грузія № 220 від 24 червня 2004 року «Про свободу слова та вираження поглядів». URL: <https://matsne.gov.ge/ru/document/download/33208/1/ru/pdf> (дата звернення: 01.02.2026).
13. Кримінально-процесуальний кодекс Грузії від 09.10.2009 № 1772 URL: <https://www.matsne.gov.ge/ru/document/view/90034?publication=171> (дата звернення: 01.02.2026).
14. Закон Республіки Молдова від 11.05.2007 № 125 XVI «Про свободу совісті, думки і віросповідання». URL: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136326&lang=ru (дата звернення: 01.02.2026).
15. Кримінально-процесуальний кодекс Республіки Молдова від 14.03.2003 № 122 XV. URL: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=17324&lang=ru (дата звернення: 01.02.2026).
16. Цивільний процесуальний кодекс Республіки Молдова від 30.05.2003 № 225 XV. URL: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=81081&lang=ru (дата звернення: 01.02.2026).
17. Queensland passes law requiring priests to break confessional seal. URL: <https://www.catholicnewsagency.com/news/45756/queensland-passes-law-requiring-priests-to-break-confessional-seal> (дата звернення: 01.02.2026)

Дата першого надходження рукопису до видання: 6.02.2026

Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.02.2026

Дата публікації: 2.03.2026

© Гольдберг Н.О., Канфуї І.В., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0